

৫৭৬

কাণখোৰা ।

শ্রীধৰ কন্দলি ভণিত ।

শিবসাগৰ ।

শ্রীদিবাকৰ শৰ্মা দ্বাৰা

প্ৰকাশিত ।

কলিকাতা,

উইলিয়ম্ লেন, ৪ নং ভবনস্থ

দাস যন্ত্ৰে,

শ্রীঅমৃতলাল ঘোষ দ্বাৰা মুদ্ৰিত ।

শকাব্দা ১৮১১ ।

মূল্য তিনি পয়ছা ।

কাণথোৰা ।

অৰ্থে কন্দলি

৮ কীধৰ কন্দলি ভণিত ।

নিৰ্মাণকৰ :

ক্ৰীদিবাকৰ শৰ্মা বাৰু

প্ৰকাশিত ।

কলিকাতা,

উইলিয়মস্ লেন, ৪ নং ঘৰনং

দাস ঘৰে,

ঐযুক্তজান মোৰ বাৰু পুত্ৰ ।

শতাব্দী ১৯৩৮

পাতনি ।

“অ’ইচ্ অ’ইচ্ এ চিছে পোৱালি”, -
লোণে মাছে ভাত খাই কটক খিনালি ।
অ’বে কাণখোৱা নাহিবি ৰাতি,
তোৰে কাণে ফালি লগামে বাভি,
অ’ইচ্ অ’ইচ্ এ কাণ খাটিব পো,
কাণখোৱা আহিছে নিৰম দিশো ।”

সকল ল’ৰা ছোৱালী বোৰক কাণখোৱাৰ
নাম গাই, নিচুকাই শুওৱা নিয়ম আমায় দেশত
আজি কালিব নহয় । কবিবৰ মহাত্মা শ্ৰীধৰ কন্দ-
লিৰ দিনতো আছিল । তাৰ পূৰ্বে যে নাছিল,
তাক বা কেনেকৈ নুই কৰিব পাৰি ।

মহাত্মা শ্ৰীধৰ কন্দলি যে ইয়াকে আৰ্হিলৈ নন্দ-
বাণী শ্ৰীমতি যশোদাই কাণখোৱাৰ নাম গাই ভগৱন্ত

শ্রীকৃষ্ণক শুওৱাৰ ছলেৰে এই পুথী ৰচনা কৰিলে।
 “চৰাইটীহে সৰু, লয় হোলোঙ গছত বাহ।” এই
 দৃষ্টান্ত ইয়াতে খাটিছে। বাস্তৱিক পুথী যদিবাও
 সৰু এবং আখ্যান কাল্পনিক ও সামান্য, কিন্তু
 ভাব গুৰু, কবিৰ কৌশল মহৎ। ভাগৱতৰ গোটেই
 সাৰাংশ তেঁও ইয়াতে লিখিছে বুলিলেও হয়।
 ইতি।

শ্রীদিবাকৰ শৰ্মা,

শঙ্কৰানন্দ ৪৪৮,

শিবসাগৰ।

অসম।

কাগজের

व. मा. १. १

500

ঘোষা !

কুমটি ঘাসুবে, তবে কানাই,

হবে কাণখোঁরা আসে ।

সকলো নিশুব, কাণ খাই খাই,

আসন্ন তোমার পাশে ॥

ଧାର୍ମିକ ବଚନ, ଶୁନି ମାତ୍ର ଚାପି,

হাসিয়া बोলে কানাই ।

কেনেকুরা গোটে, কাণ খাই ফুৰে,

চিনোরা হাবলি আই ॥

তাৰ নাম শুনি, ঘুমটি নাসয়,

ডবে কাম্পে মোব.বুক।

দেখিলে লরড়ি, পলাইবাক পাৰি,
সত্বে চিনোৱা মোক ॥

অনাদি স্বৰূপে, জগত অজিলেঁ।,
চবাচৰ ভেদ কৰি।

সমস্তে জগত, প্ৰতিপাল কৰি,
আত্মৰূপে আছোঁ ধৰি ॥

ব্ৰহ্মা মহেশ্বৰ, আদি কৰি যত,
সমস্তে মোৰ অজনা।

মই ন জানিলোঁ, সিতো কাণখোৱা,
অজিলেক কোন জনা ॥

বিষ্ণুৰূপে মই, বৈকুণ্ঠৰ হস্তে,
চড়িয়া গৰুড় স্বৰূপে।

সমস্তে জগত, বিচাৰি চাহিলোঁ,
কুৰিয়া আতি প্ৰবন্ধে ॥

স্বৰগী নৱকী, দুৰ্জ্ঞান মহন্ত,
বিচাৰি ফুৰিলোঁ পাছে।

সিয়োকালে মই, লাগ ন পাইলোহোঁ,
কাণখোৱা কৈত আছে ॥

প্ৰথমতে মই, অৱতাৰ ভৈলোঁ,
দিব্য মৎস্যৰূপ ধৰি ।

চাবিয়ো বেদক, পাতালৰ হস্তে,
আনিলোঁ। সাক্ষে উদ্ধৰি ॥

পাছে সেই ঠায়, বতাই মৎস্য কাৰ,
যুৰিলোঁ। সাগৰ তীৰ ।

সিয়োকালে মই, লাগ ন পাইলোহোঁ,
কাণখোৱা কেন বীৰ ॥

কৰ্ম্মৰূপে মই, মন্দৰ ধৰিলোঁ,
সাগৰ মথিবে লাগি ।

যত জলচৰ, থলকি সাগৰ,
সমস্ত পলাইল ভাগি ॥

কালকূট বিষ, উচ্চৈশ্ৰবা হয়,
লক্ষ্মীয়ো বসাইলা পাছে ।

সিয়োকালে মই, লাগ ন পাইলো হোঁ.

কাণখোৱা কৈত আছে ॥

ববাহ স্বৰূপে, পৃথিবী উদ্ধৰি.

আনিলেঁ। দত্তৰ আগে । .

হিৰণ্যাক্ষ নামে, বীৰক বধিলেঁ।,

যুদ্ধ কৰি বড় বাগে ॥

মোক ভয়ে যত, অশ্বৰ পলাইল.

কম্পি গৈল ত্ৰিজগত ।

সিয়ো কালে মই, লাগ ন পাইলো হোঁ.

কাণখোৱা কেন মত ॥

স্বৰ্গটিকব স্তম্ভে, বাবা ভৈলেঁ। পুন,

নবসিংহৰূপ ধৰি ।

হিবন্যকশিপু, বীৰক বধিলেঁ।,

নথ অগ্ৰে হিয়া চীৰি ॥

জটাব চৰ্চিত, মেখ উড়ুৱাইলেঁ।,

মেদিনী কম্পাইলেঁ। বলে ।

সিয়োকালে মই, লাগ ন পাইলোঁহেঁ,
কাণখোঁৱা কাক বোলে ॥

দামন স্বৰূপে, দেবকাৰ্য্য সাধি,
বলীক ছলিবে গৈলোঁ ।

দান ল'ও বুলি, তিনি পদ ভূমি,
ত্ৰৈলোক্য ফুড়িয়া লৈলোঁ ॥

উপায় কৰিয়া, বলীক ছলিয়া,
পাঠাইলোঁ । পাছে পাতালে ।

কাণখোঁৱা নামে, বীৰ গোট আছে,
দুশুনিলোঁ । সিয়ো কালে ॥

পশুৰাম ৰূপে, তিন সাত বাৰ,
পৃথিবী পৰ্য্যটী কুৰি ।

ক্ষত্ৰিয়ক কাটি, নিক্ষত্ৰিয় কৈলোঁ,
হাতত কুঠাৰ ধৰি ॥

ক্ষত্ৰিয়ৰ নাম, নথৈলোঁ । সংগ্ৰাম,
কাটিলোঁ । পেটৰ ছৰা ।

সিয়োকালে মই, লাগ ন পাইলোঁ হোঁ.

কাণখোৱা কেনেকুৱা ॥

শ্ৰীৰামস্বৰূপে, সীতাৰ নিমিত্তে.

মাগবৰ ভৈলোঁ পাৰ ।

সবংশে বান্ধণ, বাক্ষস বধিলোঁ ।

খণ্ডিলো ভূমিৰ ভাৰ ॥

দেবাস্বৰ নৰ, ভালুক ৰানৰ,

সবে আইল মোৰ কাছে । .

লক্ষ্মী নগৰীত, কাণে নুশুনিলোঁ :

কাণখোৱা কৈত আছে ॥

হৰীৰাম ৰূপে, লাঙ্গল ধৰিলোঁ ।

সম কৰি খাল বাম ।

সমস্তে পৃথিবী, বাই বটি থৈলোঁ ,

লৈলো হনুধৰ নাম ॥

সিয়োকালে মই, লাগ ন পাইলোঁ হোঁ,

আবে মনে মনে গুণু ।

কাণখোরা নামে, বীর গোট আছে,
আজি তযু মুখে শুনু ॥

আসিয়া ইবাব, কৃষ্ণ অবতার,
হুয়া আছোঁ তযু ঘবে ।

কাণখোরা নাম, শুনি মোর গার,
তবতবি কাম্পে ভবে ॥

দুমটির ছলে, নিচুকিয়া মই,
চক্ষু মেলি থাকোঁ চাই ।

কেনেকুরা গোটে, কাণ খাই ফুবে,
চিনায়োক মোক আই ॥

কৃষ্ণর বচন, শুনিয়া যশোদা,
ভয় হুয়া বহি আছে ।

একোরে উত্তর, দিবাক নপারি,
হাসি মাতিলন্ত পাছে ।

মিছা সে বুলিয়া, মুখে স্তন দিয়া,
কৃষ্ণক সাবটী ধরি ।

দুঃখ কলঙ্ক, দুঃখ স্মরণে,
নসহে মোব পবাণ ॥

মই নাৰায়ণ, জগত কাৰণ,
তুমি গোবালৰ স্বামী ।

তথাপি তোমাক, দেখন্তে ডবত,
উড়ি যায় মোব জীর ॥

ষত খাওঁ দাওঁ, তভো শুকাই যাও
 নাহি মোৰ উদগতি ।

হাত মুষ্টি ধেন, কঙ্কালী খানী যে,
বাক্ত চিঙ্গি স অতি ॥

নিজকপে মই, অনন্ত ব্রহ্মাণ্ড,
 অজিয়াছে লীলা কবি ।

সমস্তে জগত, প্রতিপাল কবি,
আত্মরূপে আছোঁ ধরি ॥

ব্রহ্মা আদি কবি, যত চৰাচৰ,
যোকে সেৱা কৰি যায় ।

ভোব ঘবে আসি, গন্ধ চাৰি ফুৰে,
কৰকবা ভাত খায় ॥

ନାବାସନ କମ୍ପେ, ଅନନ୍ତ ଶୟାତ,
ଜଳତ କବି ଶୟନ ।

নাতি-পদম হন্তে, ব্রজা উপজাইল',
 অজিলে'। তিনি ভুবন ॥

দেবক পড়াইলেন, তত্ত্বজ্ঞান কৈলেন।
অজ্ঞান করিলেন। দূর।

তোহোৰ ঘৰত, যতেক ঐশ্বৰ্য্য,
সবে ভৈল মসিমুৰ ॥

হংসকপে মই, স্বৰ্গক কম্পাইলেন্।
ব্রহ্মাৰ সভাত বৈলেন্।।

মুনি সমস্তব, সংশয় ছেদিলেঁ।
আত্মতত্ত্বজ্ঞান কৈলেঁ॥

শুনি সিক্ত সরে,
প্রণমিতা সৃষ্টিকরে ।

আবে আমি মই, কবাতৰ কাজী,
নভিলেঁ। তোহোৰ ঘৰে ॥

ব্যাস কপে মই, চাৰিয়ো বেদৰ,
করিলে হেঁ। শাখা ভেদ।

জ্ঞান কল্প ভক্তি, প্রবৃত্তি নিবৃত্তি,
 দিলে । তবে পরিচ্ছেদ ॥

বেদৰ বহুশা, ভাগবত ধর্ম.
নিবন্ধিয়া থৈলেন। পুনু ।

মুখতো অধিক, কবি আবে তুমি,
মোক বোলা জড় কানু ॥

অশ্রুবর ভয়ে, পূর্বের দেবগণে,
চিন্তিলে গৈয়৷ আমাক ।

চতুর্ভুজ কপে, আসি তাবক্ষণে,
দেখা দিলেঁ। তামস্বাক ॥

মোৰ ৰূপ দেখি, চমক লাগিল,
 ত্ৰিদশে পড়িল ঢলি ।

তোৰ ঘৰে আসি, বড় যশ পাইলৈ।

লৈলৈঁ। দধি চোৰ নাম ॥

কপিল স্বৰূপে, কৰ্দ্দমৰ ঘৰে,

হুয়া মই অবতাব।

দেবহুতি নামে, মাতৃক তাৰিলৈ।

কহিয়া তত্ত্ব-বিচাৰ ॥

আবে আসি মই, তবু ঘৰে আছে।

দেহাক কৰি সচ্ছন্দ।

আছোক আমাত, জ্ঞান স্তুতি লৈবা,

দিনে ৰাত্ৰি কৰা দন্দ ॥

বামন স্বৰূপে, বলীক ছলিলৈ।

বিশ্বৰূপ দৰশাইলৈ।।

চবণৰ নগে, কটাহ ফুটাইলৈ।

গঙ্গাক আনি নমাইলৈ।।

সেহি পদ জল, শীত ধৰিল,

মহেশে বাটত পায়।

গোরালব স্বীর, ছুঁয়া তুমি মোক,
কবাহা এত চাতুরী ॥

নাৰায়ণ কপে, ভাগবত ধৰ্ম্ম.
কৰিলেঁ। মই বিদিত ।

নৰনাৰায়ণ, কপে তপ কৰি,
জগতৰে চিন্তেঁ। হিত ॥

আনো যত মোৰ, মহিমা আছয়,
কহিবাক লাগে কিক ।

মই হেন পুত্ৰৰ, মার বোলাইবাক,
তোমাৰ আছোক ধিক ॥

কিছু কিছু কৰি, দেখিয়া আছাহা,
তথাপি কৰা আক্ৰোশ ।

এক ক্ষণি তেকে, শুকতি উড়াইবো,
নথাকোক মোৰ দোষ ॥

কাঠ বাঁজী বুলি, জগতে হাসয়,
দেখিলে স্মৰে হৰি ।

মই আসি তোৰ, ঘৰে পুল তৈলোঁ,
সিতো দুঃখ দূৰ কৰি ॥

তথাপি আমাৰ, মেহ নজানস,
নকৰ মোত বিশ্বাস ।

আগে যে আছিলি, তেনয় কৰিবো,
দিনা চাৰি বাট চাস ।

মোহোৰ মুখত, লাজ লাগে বড়,
তোমাৰ গুণ কহন্তে ।

দুই ওষ্ঠ ফাটি, তেজ বহি যায়,
বাঁশৰ বাঁশী বজান্তে ॥

চাই ৰাতি সোণাৰ, বাঁশী গড়াই নেদ,
ৰাজ পটেশ্বৰী ছুঁই ।

গাতত পোতন্তে, পেটাৰি বান্ধন্তে,
ধনত লাগিব জুই ॥

গৰু ঝাক লাগি, অন্ন দি পঠাস,
সিয়ো হোবে এক মুষ্টি ।

এক গ্রাস খাইলে, আউৰ গ্ৰাস নাটে,
 যাওঁ এধাপেটী উঠি ॥

গৰু আগুড়ন্তে, ধাতু যায় মোৰ,
 কণ্টক বনৰ সান্ধি ।

চৌপৰ দিনতো, লবড়িয়া ফুৰেঁ।,
 নটুবা টনাক পিন্ধি ॥

কুটুকুৰা চুলি, পড়ে গৰু মূলি,
 কুকুহা পড়িয়া যাই ।

গোটাগুটি কৰি, জটা বান্ধি কেশে,
 তৈলে মাথা দেখা নই ॥

কথাক কহন্তে, ক্ৰন্দন আসয়,
 যত অপমান পাও ।

যেনে হ'ও মই, নি বাপৰ পুত্ৰ,
 তোকে তেবে কন্দুঁৱাও ॥

কংস মমা মোৰ, সাৰথি আছয়,
 আপুনি নিৰ মতাই ।

ইতো অপমান, সকলে শুজিবোঁ,
মথুৰা পুৰীক যাই ॥

দেবকী আইত, মোৰ বড় লুলি,
থাকিবোঁ তাহান পাশ ।

আমাক দেখিবে, লাগিয়া তোমাৰ,
হৈবে বড় হাবিয়াশ ॥

কৃষ্ণৰ বচন, শুনিয়া যশোদা,
পুনু মাতে পাশ চাপি ।

এড় হাবিয়াস, মোৰ মাথা খাস,
নকান্দিবা মোৰ বাপী ॥

মই অভাগীৰ, এবাৰ দোষক,
মৰশিয়ো বনমালী ।

আন কাল যদি, মোৰ দোষ দেখা,
পাৰিবাহা মোক গালি ॥

মাৰব কাকণ্য, বচন শুনিয়া,
সন্তোষিত ভৈল মন ।

এক ডেরে গৈয়া, কোলাত চড়িয়া,
পিবাক লাগিয়া লুতন ॥

পৰম আনন্দে, থাকিলন্ত কৃষ্ণ,
চাক দন্ত দৰশাই ।

ব্রহ্মাণ্ডৰ স্থখে, থাকিলা যশোদা,
কৃষ্ণৰ বদন চাই ॥

শুনা সভাসদ, ছয়া নিশবদ,
শিশু গোবিন্দৰ কেলি ।

কৃষ্ণৰ অৰুণ, চৰণ পঙ্কজ,
কৰিয়া মনে সেবলি ॥

শ্রীধৰ কন্দলী, কহে কৃষ্ণকেলি,
কৃষ্ণৰ ভকতি কাম ।

গুছুক দুৰ্গতি, মিলোক মুকুতি,
পূৰ্ণ হোক মনস্কাম ॥

কৃষ্ণৰ চৰিত্র, সাক্ষাতে অমৃত,
পিয়ো আক কৰ্ণ ভৰি ।

খণ্ডিবে আপদ, মিলিবে সম্পদ,
ডাকি বোলা হৰি হৰি ॥

সম্পূৰ্ণ ।

বিভাগ ১।

কদর আক খবর ধবাব ববি দরব কদা আছে ।
ববিটোয়ে পতি বেচ চবতিয়া । ডাক খবর
বেলেগ ।

বেঙ্গালী পুস্তকালয়,
শিবসাগর ।
